

Valsts tiesu ekspertīžu birojs

METODISKIE IETEIKUMI
TABAKAS UN TO IZSTRĀDĀJUMU IZŅEMŠANA

APSTIPRINĀTS

Metodiskās komisijas 2017. gada

28. decembra sēdē, prot. Nr. 33

RĪGA

2017

1. Vispārīgie jautājumi

Šis dokuments ir ieteikumi kārtībai, kādā izņem, sagatavo un uzglabā tabakas un tabakas izcelsmes izstrādājumus (turpmāk – izpētes objekts) un nav procesuāli saistoši.

Ieteikumos lietoti šādi termini:

Paraugs – viena vai vairākas vienības, ko izņem no vienību kopuma, vai izstrādājuma daļa, ko izņem no lielāka izstrādājumu daudzuma.

Parauga izņemšana – procedūra, ko izmanto, lai izņemtu un sagatavotu paraugu.

Paraugaņēmējs – persona, kura ir procesuāli pilnvarota izņemt paraugus. Paraugaņēmējs ir atbildīgs par parauga izņemšanu, iesaiņošanu, glabāšanu un transportēšanu.

Partija – izstrādājumu daudzums, kas saražots un nosūtīts vienā laikā un par ko ir zināms, ka šim produktam ir viendabīgas īpašības (piemēram, izcelsme, ražotājs, tirdzniecības preču zīme, iesaiņojuma veids, marķējums, nosūtītājs).

Vienība – partijas mazākā atsevišķā daļa, ko izņem, lai sagatavotu paraugu vai tā daļu, piemēram: atsevišķas cigaretes (ja tās nav iesaiņotas vienā iesaiņojumā), cigarešu paciņa, cigarešu bloks, tabakas izstrādājuma iesaiņojums (tinamā tabaka, šņaucamā tabaka), ūdenspīpju tabakas konteiners (spainītis, maisiņi ar salmiņveida aizdari u.c.). Par vienību uzskata arī konteinerus, kuros glabājas nesmalcinātas tabakas auga daļas, kā arī sasmalcinātas tabakas auga daļas. Objekti dažādos iesaiņojumos, ar atšķirīgiem marķējumiem un uzlīmēm ir uzskatāmi par atsevišķām vienībām.

Tabaka – tabakas augu lapas un citas dabīgas pārstrādātas vai neapstrādātas augu daļas, tajā skaitā tabaka ar palielinātu apjomu un atjaunota tabaka.

Tabakas izstrādājums – izstrādājums, kas kaut vai daļēji sastāv no tabakas, un kas ietilpst kādā no šādām kategorijām – cigaretes, tinamā tabaka, pīpju tabaka, ūdenspīpju tabaka, cigāri, cigarillas, košļājamā tabaka, šņaucamā tabaka.

Smēķēšanai paredzētie tabakas izstrādājumi – tabakas izstrādājumi, kas nav bezdūmu tabakas izstrādājumi, arī cigaretes, cigarillas, cigāri, tabaka, ko var lietot, izmantojot degšanas procesu, un, kas paredzēti vienīgi izmantošanai pīpē (pīpju tabaka), tabaka, ko patērētāji vai mazumtirdzniecības vietas var izmantot cigarešu izgatavošanai (tinamā tabaka), tabakas izstrādājums, ko var lietot, izmantojot ūdenspīpi (ūdenspīpju tabaka).

Bezdūmu tabakas izstrādājums – tabakas izstrādājums, kura lietošana nav saistīta ar degšanas procesu, arī bezdūmu tabakas izstrādājumi – košļājamā un šņaucamā tabaka un visi tabakas izstrādājumi, kuri pilnībā vai daļēji gatavoti no tabakas un ir pieejami pulvera vai smalku granulu veidā, vai jebkādā šo veidu apvienojumā, īpaši tādi izstrādājumi, kas safasēti porciju maisiņos vai porainos maisiņos, izņemot izstrādājumus, kuri paredzēti ieelpošanai vai košļāšanai.

Augu smēķēšanas produkts – izstrādājums, kura pamatā ir augi, garšaugi vai augļi, un kura sastāvā nav tabakas, un kuru var lietot, izmantojot degšanas procesu.

2. Paraugu izņemšana

Visos parauga izņemšanas, pārvadāšanas un uzglabāšanas posmos ievēro piesardzības pasākumus, lai novērstu parauga piesārņošanu un bojāšanos.

2.1. Paraugu izņem, izmantojot lāpstiņu vai noteikta tilpuma trauku, apmēram 100 g iesvara beramu objektu izņemšanai no liela konteinera.

2.2. Instrumentus notīra pēc katra parauga izņemšanas.

2.3. Ja nepieciešams sadalīt beramu objektu frakcijās pēc tabakas augu daļiņu izmēriem, var izmantot sietus.

3. Paraugu izņemšanas stratēģija un apjoms

3.1. Paraugu izņemšanas stratēģiju (vietu, skaitu un apjomu) piemēro konkrētai situācijai. Paraugiem ir jābūt samērīgiem gan vadoties pēc ekonomiskiem principiem (iesaiņošanas, loģistikas, glabāšanas), gan lietderības konkrētajā lietā. Paraugiem jābūt reprezentatīviem, un paraugiem jāraksturo viss objekts, to apjomam jābūt pietiekamam operatīvajām un procesuālajām darbībām, kā arī jāievēro samērīguma princips ekonomiskām izmaksām paraugu glabāšanai.

Valsts tiesu ekspertīžu birojā augu valsts objektu izpētei minimālais parauga apjoms ir 1 g augu daļiņu.

3.2. Pirms paraugu izņemšanas pārliecinās par objektu viendabīgumu. Tos grupē pēc ražotāja, izstrādājuma preču zīmes un izcelsmes vietas (piemēram, akcīzes markām līdzīgām uzlīmēm). Objekti, kuriem ir dažādi iesaiņojumi, marķējumi un uzlīmes, ir uzskatāmi par atsevišķām vienībām.

3.3. Paraugu izņem no katras vienības. No vienībām paraugus izvēlas nejaušas izlases veidā.

3.4. Ja kravā, kas sastāv no vairākām kravas vienībām, partijas lielums vai robežas ir grūti nosakāmas, katru vagonu, kravas mašīnu, kuģa kravu, noliktavas telpu uzskata par atsevišķu partiju, no kuras izņem reprezentatīvu paraugu. Ja krava sastāv no vairākām partijām un ir iespējams noteikt to izcelsmi (piemēram, ir dažādi ražotāji, marķējumi), paraugu izņem no katras partijas atsevišķi.

3.5. Fasētu tabakas izstrādājumu paraugu apjomu izvēlas pēc šādas shēmas – noapaļota kvadrātsakne no vienādo vienību skaita – piemēram, ja ir 10 cigarešu paciņas, paraugam izņem 3 cigarešu paciņas, ja ir 25 cigarešu paciņas, tad paraugam izņem 5 paciņas, ja 50 paciņas, tad 7 utt. Ja partijā ir vairāk nekā 2500 cigarešu paciņu, tad paraugam izņem 50 paciņas. Jāievēro, ka paraugu izvēlas nejauši no dažādām vietām, tas ir, cigarešu paciņas izņem no dažādiem, nevis no viena cigarešu bloka.

3.6. Tabakas augiem, to daļām, sasmalcinātām augu daļiņām (ieskaitot pulverveida) novērtē krāsu un viendabību, apmaisa objektu. Paraugu izņem tā, lai tajā būtu visas sasmalcināto augu daļiņu frakcijas. Beramus objektus izņem pēc šādas shēmas:

3.6.1. Novērtē objektu vienību daudzumu. Līdz pieciem konteineriem paraugu izņem no katra konteinerā. Lielākam skaitam vienību izmanto vienkāršotu shēmu – lai noteiktu nepieciešamo paraugu skaitu aprēķina kvadrātsakni no vienību skaita un iegūto skaitli noapaļo (skat. 3.5.).

3.6.2. Konteineru apmaisa, paraugu izņem no konteinerā vidus, izvairoties no malām un stūriem, kā arī pašas konteinerā apakšas.

3.6.3. Ar lāpstiņu vai mērtrauku izņem paraugu – apmēram 100 g, un iesaiņo.

3.7. Nefasētas cigaretes uzskata par beramu objektu, vidēji no konteinerā izņem 10-20 cigaretes.

4. Tabakas izstrādājumu iesaiņošana un uzglabāšana

4.1. Tabakas izstrādājumus var iesaiņot gan papīra (piemēram, kartona kastes, aploksnes, papīra maiši), gan polimērmateriāla iesaiņojumos (piemēram, speciālie drošības maiši), izņemot gadījumus, kad tabakas izstrādājumi ir slapji. Slapjus objektus žāvē un iesaiņo tikai papīra iesaiņojumos, lai tie nesabojātos.

4.2. Katru beramo vienību iesaiņo atsevišķi.

4.3. Fasētas tabakas izstrādājumu vienības, kas izņemtas no vienas un tās pašas vietas (mašīnas, dzīvokļa, noliktavas u.c.), ja nepieciešams var iesaiņot vienā kopējā iesaiņojumā.

4.4. Tabakas izstrādājumus uzglabā sausās telpās tā, lai tie neklūst mitri.

4.5. Tabakas izstrādājumus uzglabā to oriģinālajos iesaiņojumos, piemēram, cigarešu paciņās, ūdenspīpju tabakas konteineros u.c..

4.6. Iesaiņojumiem ir jābūt nepārprotami identificētiem ar paskaidrojošu uzrakstu, parauga ņēmēja parakstu un drošības numuru atbilstoši prasībām.

BIOLOĢISKO UN ĶĪMISKO EKSPERTĪŽU DEPARTAMENTS

Invalīdu iela 1, Rīga, LV-1013, tālr. 67374010, e-pasts pasts@vteb.gov.lv,

www.vteb.gov.lv